

- Zevende Europese Archiefconferentie
- FAAD-studiedag: een nieuw begin
- Virtuele informatiebalies in openbare bibliotheken
- Bibliotheken en levenslang leren
- Van informatievaardigheden toot begeleid zelfstandig leren

De 7de Europese archiefconferentie

Warschau-Polen, 18-20 mei 2006

Onder de titel 'archivaris, een beroep van de toekomst in Europa' vond in het Gromadahotel aan de rand van de stad Warschau de 7de Europese archiefconferentie plaats. Naar schatting 400 deelnemers, vooral uit de voormalige Oostbloklanden, volgden er de referaten en discussies. Van Vlaamse en Belgische zijde bleef de belangstelling en deelname zeer gering: ondergetekende was er gewoon als enige aanwezig. Inhoudelijk handelde de conferentie over archivalische beroepsprofielen, competenties en opleidingen; en dit in het licht van de Europese eenwording.

In een eerste bijgewoonde sessie 'archivistiek als wetenschappelijke discipline' onder het voorzitterschap van Frank Bischoff (Archiefschool Marburg - Duitsland) stelde **Daria Nałęcz** (Algemene Directie Rijksarchief - Polen) een enquête voor naar het aandeel van wetenschap en wetenschappelijk onderzoek bij de archiefwerkzaamheden. Rijksarchieven uit 24 landen hadden de rondvraag uitgaand van het Rijksarchief Polen geheel of gedeeltelijk beantwoord. De enquête werd tijdens de lezing vooral geïnterpreteerd vanuit de vraagstelling of het relevant is afzonderlijk archiefopleidingen te organiseren of beter in samenhang met andere disciplines. Op de enquêtevraag of archivistiek als een zelfstandige wetenschap kan worden beschouwd of als een hulpwetenschap, werd verdeeld geantwoord: 18 respondenten zagen archivistiek als zelfstandig, 3 niet; 5 beschouwden archivistiek als een hulpwetenschap van de geschiedenis, 13 niet. 19 meldden dat onderzoek in archieven door afzonderlijke of speciale afdelingen gebeurt, 5 niet. 20 antwoordden dat bronnenuitgaven een wetenschappelijke aangelegenheid zijn, 2 niet. Voor **Anita Guereau-Jalabert** (Ecole nationale des Chartes - Frankrijk) bleef het antwoord op de vraag of archivistiek een wetenschap

pelijke of een technische bedrijvigheid is, onduidelijk. Zeker in de laatste jaren blijkt de techniciteit van het beroep enorm toegenomen. En aangezien alle archivalische procedures er uiteindelijk op gericht zijn sporen (= cultureel erfgoed) van de samenleving te behouden en door te geven, is er ook een duidelijke band met de geschiedenis: archieven bieden immers materiële mogelijkheden om de wetenschappelijke vraagstellingen vanuit de geschiedenis te beantwoorden.

Elizabeth Shepherd (School voor Bibliothecarissen, Archivarissen en Wetenschappelijke Informatie Universiteit Londen - Groot-Brittannië) vond het academische karakter van het beroep reeds op vier niveaus in het Brits archievenlandschap terug: op het vlak van politiek en wet- en regelgeving inzake documentenvorming, in de complexe samenstelling en autonomie van de verschillende beroepscategorieën, in de uitwerking van een beroeps- en belangengroep, en in het opleidings- en bijscholingsstelsel voor archivarissen.

Een tweede sessie onder voorzitterschap van George MacKenzie (Nationaal Archief Schotland - Groot-Brittannië) was gewijd aan 'nieuwe technologieën, nieuwe competenties?' **Claire Sibille** (Directie van de Archieven - Frankrijk) beschreef de vernieuwingen bij de archiefontsluiting, de vraag naar meer vernetting en uitwisseling van gegevens, en de toenadering tussen archieven en verwante erfgoedsectoren (bibliotheken, musea). Dit alles vereist aanpassingen bij de archivariissen en bijscholing, bijvoorbeeld in verband met praktische informaticatoepassingen of in verband met standaardisering. **Anna Czajka** (Centraal Laboratorium voor Conservering van Archiefdocumenten - Polen) gaf een overzicht van de gevaren bij de conservering van archiefdocumenten op allerlei dragers (van perkament over papier naar magnetische of optische dragers). De beveiligde bewaring in archiefgebouwen en de moderne conserveringstechnieken blijken onvoldoende om sluipende desintegratie van de

documenten, bijvoorbeeld ingevolge verzuring, te voorkomen. De spreekster pleitte voor goede gespecialiseerde opleidingen en permanente vorming in verband met conservering, voor de opmaak van professionele calamiteitenplannen en voor de opstart van processen van bewustmaking bij personeel en archiefgebruikers.

Daarnaast werden verschillende sessiegedeelten, rondetafel besprekingen of ateliers bijgewoond. **Remei Perpinyà Morera** (Hogeschool voor Archief en Documentenbeheer - Spanje) stelde de nieuw uitgewerkte Catalaanse hogere archiefstudies voor na de Spaanse onderwijshervorming ingevolge de Bolognaverklaring en de implementatie van de Europese richtlijnen (omtrent cyclische of modulaire structuur, studiepunten, evaluatiesysteem en Europees diploma). **Niklaus Bütikofer** (Universiteit Bern - Zwitserland) toonde aan dat ook in een klein land als Zwitserland een goede en functionele universitaire opleiding voor archivariissen uitgewerkt kan worden. In Bern werd geopteerd voor een postgraduaat, dat deeltijds gevolgd kan worden en dat zich richt tot al wie tewerkgesteld wil worden in archieven, bibliotheken, musea, documentatiecentra, informatiecentra of andere organisaties, die informatie bewaren van meer dan 5 jaar oud. Wegens het kleine rekruterings- en tewerkstellingsgebied is de opleiding sterk interdisciplinair, multicultureel en meertalig opgevat.

Specifiek rond professionele mobiliteit werd er een rondetafel georganiseerd. **Yvonne Bos-Rops** (Nationaal Archief - Nederland) besprak de archiefopleidingen in Nederland, die zich op het universitaire en het polytechnische niveau bevinden. Opleidingen zijn er een noodzakelijke voorwaarde bij elke archivarisvacature en bevorderen de interne binnenlandse mobiliteit. De omvorming van archieven naar Regionale Historische Centra (waar archieven, bibliotheken en musea in kunnen fuseren) doet nu de vrees ontstaan dat ook niet-gediplomeerden als hoofd van RHC's aangesteld zouden kunnen worden. De externe buitenlandse mobiliteit inzake de archiefopleidingen vanuit Nederlands perspectief is thans niet groot: 1 Belg volgt de Archiefschool in Amsterdam en 4 Nederlanders volgen in het buitenland archiefopleidingen (2 in Duitsland, 1 in Italië en 1 in Zwitserland). Vooral de taal blijkt een moeilijk te nemen barrière uit te maken. **Alain Droguet** (Departementaal Archief Var - Frankrijk) bracht zijn ervaringen aan als tewerkgesteld archivaris in Zweden en Frankrijk; **Jone Garmendia** (Nationaal Archief - Groot-Brittannië) haar ervaringen als tewerkgesteld archivaris in Spanje en Groot-Brittannië. **Ferdinand Opll** (Stads- en Regionaal Archief Wenen - Oostenrijk) haalde enkele goede voorbeelden van archiefopleidingen aan voor alle werkniveaus. Hij blijkt onder meer voorstander te zijn van het instellen van mentoraten voor jonge archivariissen en van grotere mobiliteit tussen de opleidingen van universitair niveau. Om in het buitenland met succes te slagen, moeten volgens de spreker echter een aantal basisvoorwaarden vervuld zijn: kandidaten moeten al een archiefattest van hun land van herkomst bezitten, de geschiedenis van de archivalie en van de instellingen, en de taal van het nieuw

gekozen land kennen (zowel de historische taal van de documenten als de hedendaagse gebruikte taal).

In een atelier werd het plan van EURBICA (de Europese afdeling van de Internationale Archiefraad) gepresenteerd om een databank uit te werken met alle wetgevende en reglementerende teksten inzake archief in Europa. Een werkgroep ad hoc heeft tot hiertoe een prototype voor een structuur en schema, een model voor de beschrijvingen en een ontwerp van indexatie opgemaakt.

Tijdens de conferentie vond ook de algemene vergadering van EURBICA plaats. De diverse lopende eigen projecten (databank wetgevende teksten en vorming van opleidingsverantwoordelijken in verband met recordsmanagement) werden toegelicht en rapporten uit de Verenigde Staten en Finland in verband met elektronische documenten en archieven voorgesteld (het eerste zoekt naar oplossingen voor de exponentiële toename van het aantal elektronische documenten; het tweede wil metadata specificeren en de overdrachten van digitale bestanden bestuderen). Er werd een stand van zaken gegeven omtrent een project rond de Europese Digitale Bibliotheek en er werden rapporten voorgebracht van diverse Europese archiefverenigingen. De eerstvolgende algemene vergadering zal in april 2007 in Berlijn doorgang vinden.

*Johan Vannieuwenhuysse, voorzitter sectie Archief en Hedendaags Documentbeheer (VVBAD)
Archivaris Provinciaal Archief West-Vlaanderen
johan.vannieuwenhuysse@west-vlaanderen.be*

FAAD-studiedag: Een nieuw begin

Brussel, 20 mei 2006

Op 20 mei 2006 organiseerde het Forum van Afgestudeerden van de opleiding Archivistiek en Hedendaags Documentbeheer (FAAD) naar jaarlijkse gewoonte zijn studiedag aan de Vrije Universiteit Brussel. Waar vorig jaar alle aandacht uitging naar '50 jaar archiefwet', werd voor de zevende editie gekozen voor 'Een nieuw begin' als overkoepelend thema. Voor welke uitdagingen staat een beginnend archivaris? Hoe moet je een archiefdienst vanaf nul starten of hoe kun je een bestaande dienst verder uitbouwen? In welke mate kan lokale samenwerking nieuwe impulsen geven aan archieven? Vier sprekers brachten elk vanuit hun beroepservaring in **privaat- en publiekrechtelijke archieven een doorleefd en herkenbaar relaas**. Frank Scheelings, voorzitter van de opleiding, trad op als **inleider en moderator van de discussie**.

Karel Velle, sinds vorig jaar Algemeen Rijksarchivaris, sprak – anders dan de meeste toehoorders wellicht hadden verwacht – niet over zijn eigen situatie binnen het Algemeen